СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 207. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 6. вересня, 1928. VOL. XXXVI. No. 207. Jersey City, N. J., Thursday, September 6, 1928. THREE CENTS

ЗАСУД БУВШОЇ СЕКРЕТАРКИ СТЕЙТУ

ПАНІ НЕП ДІСТАЛА 30 ДНІВ ТЮРМИ.

ОЛБАНІ, Ню Иорк, 4. вересня. — Суд видав нині вирок проти пані Флоренс Неп, бувшої секретарки стейту Ню Иорк, що ставала свого часу на суд обжалована за спроневірюван-не урядових фондів, призначених на покриття коштів пере-писи населення стейту.

Як відомо, паню Неп признано винуватою, але суд від-ложив визначення карп, бо обжалована була хора. Тепер суддя видав вирок, яким засудив обжаловану на 30 днів тюрми.

Перед виданнєм вироку адвокати пані Неп поставили внесок відкинути справу як недоказану, але суддя заявив, що він не має найменчого сумніву щодо вини пані Неп.

Адвокати зголосили дальші правні кроки проти вироку. Обжалована приняла спокійно сей незвичайно понижуючий вирок.

ГУВЕР ЗАПОВІДАЄ КАМПАНІЮ В ПОЛУДНЕВИХ СТЕЙТАХ.

ЗНОВА РЕЛІГІЙНЕ ПИТАННЄ.

ВАШИНГТОН, 4. вересня. — Менаджери кампанії республиканського кандидата Гувера признали необхідним, щоби він вибрався на довшу кампанію по полудневих стейтах.

Демократичний кандидат Смит заявив, що він не думає більше говорити в нюйорськім стейті, бо думає, що його стейт і без того піддержить. Гувер заповідає свій виступ у місті Ню Иорку на 17. жовтня.

Сенатор Робинсон виступив з промовою, в котрій назвав політичну „віру" Смита щиро американською програмою.

Секретар війни Дейвис виступив зі заявою, що західні стейти підуть певно против Ал. Смита, бо вони не хочуть збільшати політичної сили нюйорської демократичної організації Тамані Голу.

Релігійне питанне, яке менаджери виборчих кампаній партій здушують усіми силами, знова виривається на верха; Генрі Гансбру, конгресмен з републиканської партії, який заявився за Смитом, виступив з публичним закликом до Гувера, щоби він осудив чутки, що, мовляв, віг виступив проти Смита за його религію.

СТРАШНА ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

7 ЛЮДИЙ ЗАГИНУЛО В ОДНОМУ ВИПАДКУ.

ПОКАТЕЛО, Айдаго, 4. вересня. — Коло місцевого воздушного порту розбився підчас осідання на землю почтовий літак. Наслідком випадку загинули всі люди, що були на літаку. Їхало тоді там 7 осіб, а саме: 2 летуни та 5 пасажирів. Між пасажирами було двоє дітий: хлопчина 6 літ та дівчина 18 місяців.

Коли люди наспіли до румовищ літака, вони застали при життю тільки двох пасажирів, але й сі померли, заким їх довезено до шпиталя.

САМОГУБСТВО ЧИ ВБИЙСТВО?

НЮЙОРСЬКА ПОЛІЦІЯ ПЕРЕД ТЯЖКОЮ ЗАГАДКОЮ.

НЮ ЙОРК, 4. вересня. — Коло брами цвинтаря Мавнт Зайон Семетері в Маспет найдено в неділю рано тіло нюйорського інжинира Вилиема Долієра з револьверовою раною в правому виску та з револьвером у правій руці, закляклій на грудях.

Спершу поліція не сумнівалася, що се случай самогубства. Але коли жінка померлого заявила, що вона ніколи не бачила револьвера, найденого при тілі погибшого, а зате бачила другий револьвер, то поліція стала сумніватися, чи справді се самогубство. Слідство над послідними кроками погибшого виказало богато загадочного. Послідний з ним розмовляв один нюйорський адвокат підчас обіду в одному богатому готелю; цікаво, що Долієр записався в готели в списі гостий не своїм іменем, а іменем свого адвоката. За тим, що тут могло статися вбийство, дозволяє догадуватися теж причасність померлого до відомого скандалу з санітацією нюйорської дільниці Квінса, що мала коштувати 16 міліонів долярів; Долієр мав виступати на процесі одним з важнійших свідків.

За те за самовбийством маліби свідчити факти тяжкої кризи в особистих матеріяльних відносинах покійного та в півтораміліоновім підприємстві Санитейшен Корпорейшен, на котрого чолі він стояв.

СКАНДАЛ З МІСІЙНИМИ ФОНДАМИ БАПТИСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

АТЛАНТА, Джорджія, 4. вересня. — У місійних фондах баптиської церкви відкрито поважні недобори. Обчислено, що недобори виносять 300,000 до 400,000 долярів, а можливо, що дальша контроля виявке недобори до міліона. Скарбник церкви Клинтон С. Карнес пропав без вістки. Показуеться, що він колись сидів у тюрмі за поважні спроневірення.

Шкода, що заряд церкви не почав ніяких правних кроків проти Карнеса мимо відкриття спроневірення.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВБИЙСТВА ОБРЕГОНА.

МЕКСИКО, 4. вересня. — Свідки, що обжаловували законницю Консепсіон за участь у замаху на життя Обрегона і Каеса, сконфронтовані з обжалованою, відкликали більшу частину своїх зізнань, обтяжуючих для законниці.

Одна дівчина заявила, що вона наговорила брехні з нервовости, а друга заявила, що вона хотіла просто переїхатися на слідство спальним вагоном.

НЕ БУДЕ ПРОМОВ НА ПОХОРОНІ БОКАНОВСЬКОГО.

ПАРИЖ, 3. вересня. — Трагедія, яка случилася з міністром торговлі Морисом Бокановським, коли він згорів разом з другими в спадаючім аероплані, так потрясла всіми, що при похороні його останків не буде ніяких промов, хоч в похороні візьмуть участь усі міністри і найкращі політичні промовці. Бокановський був заразом і міністром летунства.

КОМЕДІЯ З КОРОЛЕМ.

ТИРАНА, Альбанія, 3. вересня. — Ново іменований король, котрий сам насадив собі корону і титул, справляє бенкети й іменує генералів. Нема ні грошей ні армії, але це королеви не мішає.

МІЛІОН АМЕРИКАНЦІВ ПЕРЕЙШЛО ДО КАНАДИ.

ТОРОНТО, 3. вересня. — 30,000 американських автомобілів перейшло границю, а понад один міліон Американців переїхало, щоби відвідати граничні міста Канади. Кажуть, що поїхали тамтуди не так ради свіжого воздуха, як ізза доброго пива та віски.

ЯЄШНИЦЯ З 150,000 ЯЄЦЬ.

Такою яєшницею вславилось італійське місто Медіолян. А було то так: Тягаровий самохід віз з зелізничого двірця 150,000 яєць, заладованих у паках. Коли переїздив через шини вузкоторової залізниці, на самохід наїхала льокомотива. Наслідком зударення самохід розбився на кусні, а разом з ним всі скрині з яйцями. Але і льокомотива не вийшла ціло. Котел зістав продірявлений і з льокомотиви бухнула горяча пара і на залізничих шинах зварила дійсно небувалу порцію яєшниці з 150,000 яєць. Про це рознеслася вістка летом блискавиці і на це місце збігалось убоге населення з начиннями і збирало яєшницю, яка лежала купами. Кажуть, що таким дивним способом зварена яєшниця була незла — лиш несолена.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ІМЕНА.

Щоб затерти усякі сліди религії, большевики останніми часами почали називати вроджених дітей і громадян дивоглядними іменами замість християнських імен. Отже людина в Росії може називатися так як річ, стіл, дуб, сокира; або як звіря: сорока, собака, котик; або як яка подія: революція, саботаж, бійка і т. д. Це так авані комуністичні назви, а скорочено: ком-назви. Такі то дивогляди впроваджує влада.

ПОСИВІВ ЗІ СТРАХУ.

Недавно один хлопчина, літ 12, в Ярку на Підкарпатській Україні, в тайні перед родичами задумав оглянути печери, що тягнуться коло того села на кілька кільометрів під землею. В печерах заблудив і трохи з голоду не вмер. По пятьох днях його найшли його — але молодий „дослідник" зі страху геть посивів.

НЕ ЗАЙМАЙТЕ МІСЦЯ!

Директор гути скляної Ріхтенберг їхав зі Львова до Жовкви. Якийсь час сидів у вагоні, а потім вийшов на коритар, а на своїм місци лишив капелюх. Вертає — а там вже якийсь панок сидить. Перепрошує цього добродія, переконує — а той давай скакати до бійки. Врешті витягнув ніж і покалічив Ріхтенберга так, що його аж до шпиталю відвезли. За моє жито ще й мене побито — може сказати пан директор гути.

КОМІСІЯ СЛОВНИКА ЖИВОЇ МОВИ.

Комісія Словника Живої Мови ВУАН закінчила рукопис першого випуску другого тому російсько-українського словника (від З до К). Перший випуск матиме понад 25 петитних аркушів. Словник вийде з друку в листопаді ц. р. Одночасно комісія готує матеріяли для тлумачного словника української живої мови. Для цього словника Комісія опрацьовує тепер словник мови — Шевченка, Глібова й Свидницького. Перший том Кобзаря дав 25,000 карток.

ГЕОЛЬОГІЧНІ ЕКСПЕДИЦІЇ.

Цього року Всеукраїнський Геольогічний Комітет вирядив до ріжних округ України 18 наукових експедицій, що досліджують корисні копалини краю. Цього року Геольогічний Комітет охопив дослідницькою роботою Дніпрельстан. Чималу роботу провадять також на Поділлі, де досліджують фосфорити для цукрової промисловости.

Геольогічному Комітетові доручено реєструвати всі геольогічні роботи, що їх провадять будькі господарчі організації на Україні.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНСТИТУТУ МІНЕРАЛЬОГІЇ В КИЇВІ.

Науково-технічна секція мінерально-нерудної ради київської НТУ організує в Київі Інститут Прикладної Мінеральогії, а також опрацьовує 5-літній плян розвитку нерудної мінеральної промисловости. Уоворення Інституту Мінеральогії дозволила нарада ВРНГ. Для організації запрошено відомих фахівців та вчених, зокрема акад. Тутківського, проф. Лисіна та інших.

НЕУВАЖНИЙ СЕМЕН.

Господар Семен Лукопчук з Села Маневичі, пов. Ковель, вертав з міста не туди, куди люди ходять і їздять, але залізничим тором, попри шини. Ідучи так, Семен сів собі на камени, щоб відпочати. Але як то на дорозі в місті буває: чоловік находиться, тай не від того, щоб і не випив дещо. Досить того, що Семен собі твердо заснув і до сиі витягнув ліву ногу аж на шину. Тимчасом надїхав залізний поїзд і по коліна відтяв ногу Семенови.

ПОПОВНЕННЯ БІБЛІОТЕКИ БУДИНКУ ЛІТЕРАТУРИ.

Останніми часами бібліотека письменницького клюбу „Будинку ім. Блакитного" доповнена новими книжками, здебільшого рідкими виданнями з Галичини. Тепер бібліотека має майже всі старі українські видання, багато рідких українських книг, що дає змогу журналістам та письменникам завше легко й швидко дістати потрібну довідку з недавнього минулого культурного життя України. Таксамо бібліотека придбала багато книг краєзнавчого характеру.

МУДРИЙ РАБІН.

Що рабіни в нас дуже мудрі — то ми вже нераз писали. А от недавно до рабіна в Бельську зголосилася жидівська пара, яка конечно хотіла розвестися. „Родичі ваші хочуть, щоби ви розвелися?" — питає рабін. „Хочуть". „А дітий своїх ви питалися?" „Та діти дурні ще, одно 6, друге 8 літ". А рабін каже: „Ну, то ми почекаємо, аж діти виростуть і будуть мудрі"! І дивуючись розумови рабіна, спокійно відійшла пара домів.

ЦИГАНЕ ЛІТАЮТЬ.

Якось вибралося двох румунських летунів з Букарешту до Варшави. Летять ніби добре, аж ту гоп! Під Рудниками сідати треба, бо машина щось не тее. Сіли вони, але так легонько, що машину покаратали. Мусіли її відвезти до направи. Ідуть назад — знов ніби всьо гаразд, та коли знов машина попсувалась і знов треба було сідати. Тим разом сіли під Коровниками, пов. Перемишль, а з машини зробилося таке, що вже нічого й направляти було. І здається Цигане, що чудом вратувалися, будуть іти пішки.

І ЗАЛІЗОМ І ПСАМИ.

В ковельськім повіті в селі Буднище на Волині сталася страшна подія. Жінка богатого селянина Гуменця зраджувала свого чоловіка через довший час з ковалем Кушнірюком. Зразу Гуменець не підозрівав нічого, але коли люди почали голосно про це говорити, задумав переконатися. Удав, що іде до міста, а тимчасом коні лишив у лісі і вернув до села. В хаті застав Кушнірюка і кинувся на него зі штабою заліза. Кушнірюк вирвався і почав що сили втікати. Тоді Гуменець спустив з ланцюха двох великих псів, які допали швидко коханця невірної жінки. Незадовго надбіг сам Гуменець і почав бити залізом Кушнірюка. По кількох хвилях тіло тогож стало одною кроваваою масою, зі слідами зубів собак та важкого заліза. Туменця арештовано. Ця подія зробила велике враження в цілій околиці.

ВИВЧЕННЯ ЧУМАЦЬКИХ СІЛ.

Член Етнографічної Комісії ВУАН С. Терещенкова повернулася з екскурсії по Звенигородщині, де вона спеціяльно досліджувала чумацькі села. Зібрано дуже багатий і цікавий матеріял.

ЛІГА НАЦІЙ БЕЗ БЕСІДНИКІВ

ДЕЛЕГАТИ ВИСЛУХАЛИ ЗВІТУ, АЛЕ НІХТО НЕ ЗГОЛОСИВСЯ ДО СЛОВА. — НАРАДИ ВІДЛОЖЕНО. — БЕСІДНИКИ ЖДУТЬ НА ДЕБАТУ НАД ДОГОВОРОМ КЕЛОГА. — НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР ЗАПОВІДАЄ ВАЖНУ ПРОМОВУ. — МИЛЛЕР І БРІЯН КОНФЕРУЮТЬ ЧЕРЕЗ ТРИ ГОДИНИ.

ЖЕНЕВА, 4. вересня. — Ще ніколи зобри Ліги Націй не знайшлися в таким клопоті як сегодня, коли Рада Ліги здала звіт з цілорічної діяльности, а жаден з делегатів мимо закликів президента Зале не зголошувався до слова. Треба було наради відрочити. В той час комісії викінчать свої роботи.

Кажуть, що всі бесідники готуються до промов, але виголосять їх аж при дискусії над противоенним договором Келога. Канцлер Миллер заповів, що має порушити дуже важні справи; але не скорше як за яких чотири дні. На разі конферує він з Бріяном. А що оба вони обговорюють важні справи видно з того, що послідна конференція тревала три годині. Бріян мав намовляти Німеччину, щоби разом з Францією натискала на Злучені Держави, щоби вони облекшили справу сплати воєнних довгів, бо від того буде залежати облекшення Німеччини в справі сплати репарацій.

ЖІНКИ В ЛІЗІ ГОРОЮ.

ЗАЙМАЮТЬ ЩОРАЗ БІЛЬШ ВІДВІЧАЛЬНІ ПОЗИЦІЇ. — В ЖЕНЕВІ ПОВНО ЖІНОК З ЦІЛОГО СВІТА, А РІВНОЖ БАГАТО І З АМЕРИКИ, ЩО ПРИСЛУХУЮТЬСЯ НАРАДАМ І АГІТУЮТЬ, ЩОБИ ВИБОРОТИ ДЛЯ ЖІНКИ ВСЮДИ РІВНОПРАВНІСТЬ.

ЖЕНЕВА, 4. вересня. — Гінні Форшаммер, президентка Національної Ради Данських Жінок, зістала одноголосно вибрана на Зборах Ліги Націй заступницею предсідателя комітету для розбору социяльних і гуманітарних справ. Комітет цей займається такими справами як торговля опієм, охорона дитини і права жінки. Заразом вибрано ще більше жінок членами ріжних комісій.

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТІЯ В КЛОПОТІ.

НЕ МАЄ КАНДИДАТІВ НА ЛІДЕРІВ, БО ВСІ МІНІСТРИ РОЗХОРУВАЛИСЯ З ПЕРЕВТОМИ. — А ЄЕ ГОТОВО ВІДБИТИСЯ ПОГАНО ПРИ ВИБОРАХ.

ЛОНДОН, 4. вересня. — Консервативна партія, що держить в своїх руках кермо держави, надобре захурилася, коли тепер відїхав на піврічну відпустку Чемберлейн, головна фігура в консервативнім міністерстві. Чемберлейн так захорів з перевтоми, що не знати коли верне, а як верне, не знати чи буде в силі взяти участь в надходячих виборах. Лорд Кушендум буде заступати Чемберлейна, але і той ледви вийшов з хороби, а знова начальний адмірал лорд Бриджмен заповів своє уступлення рівнож по причині перевтоми. Треба буде партії оглянутися за новими лідерами, але це дуже хитка справа, особливо, коли то наступає перед виборами.

ЯПАН ПЕРЕГОВОРЮЄ З КИТАЄМ.

НЕ ПОРУШАЄ ТІЛЬКИ СПРАВИ МАНДЖУРІЇ, АЛЕ ХОЧЕ ВІДНОВИТИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

ШАНГАЙ, 4. вересня. — Дуже можливо, що прийде до японсько-китайського замирення. Націоналістичний міністер заграничних справ др. Ванг дістав повідомлення, що з Токіо вертає до Шангаю японський генеральний конзуль Яда з порученнем розпочати переговори з націоналістичним урядом, щоби прийти до порозуміння в таких справах як інцидент в Нанкін з 1927 року, або в Тсінан-фу. Заразом будуть переговорювати над новим торговельним договором. Та найбільш болючої справи, Манджурії, на разі порушувати не будуть.

УМОВО ХОРІ НЕ БУДУТЬ МАТИ ДІТЕЙ.

ТАКИЙ ЗАКОН ПЕРЕЙШОВ В ОДНІМ З ШВАЙЦАРСЬКИХ КАНТОНІВ.

ЖЕНЕВА, 4. вересня. — В кантоні Во перейшов драстичний закон, на який не відважилася ще досі ні одна держава в світі. Ото ухвалено, що коли лікарі узнають кого невиличимо умово хорим, та людина мусить піддатися відповідній лікарській операції, яка позбавить її можности залишити по собі насліднка. В той спосіб хочуть зменшити число божевільних, яке чим далі тим більше зростає.

ТАНІ ОГЛЯДАЄ ЛЮВР.

НІХТО ЙОГО НЕ ПІЗНАВ, ХОЧ ТИСЯЧІ ПЕРЕХОДИЛИ ПОПРИ НЬОГО.

ПАРИЖ, 4. вересня. — Джін Тані вже повний спокій. Оглядав сьогодня галерію образів в Люврі через кілька годин. Тисячі людей його бачили, але ніхто не звернув на него найменшої уваги.

ВСЕ ДЛЯ ВІТЧИНИ.

ТАК ЗАКІНЧИВ ГІНДЕНБУРГ СВОЄ ПРИВІТНЕ СЛОВО.

МОНАХІЮМ, Німеччина, 4. вересня. — Президент Гінденбург взяв участь в святі отворення Німецького Музею. В своїй промові підніс він таке: Хай той дім служить німецькій праці, німецькій відбудові і всій німецькій будучині. Хай у нас всіх буде одна провідна думка: Все для вітчини.

ВЕРЕСЕНЬ -- МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346. JERSEY CITY. N. J.

НАЦІОНАЛІЗМ ЯК ОБЄДНУЮЧА СИЛА

І нам можна навчитися дещо з того, що пережив за останні роки Китай і що переживає ще й досі. А головно можна навчитися по тій причині, бо й у нашій пресі відбивалися ріжні погляди на революцію в Китаю. Большевицька преса радувалася цею революцією так довго, доки сидів в Китаю агент Москви, большевицький московський емісар Бородин і розбивав націоналістичні китайські сили як контрреволюційні та творив в Китаю базу для світової революції. Знова монархістична преса страшила своїх вірних хаосом і демаґоґією в Китаю і проливала слези за китайськими монархами, що одинокі могли вирятувати Китай з хаосу і руїни.

І на сторінках нашого часопису була вже не раз мова про революцію в Китаю. І ми не зкаривали того лиха, супроти якого була вже безсильна здеґенерована китайська династія і ми бачили амбітних китайських ґенералів, між якими не бракувало атаманів, що подобали радше на бандитів як оборонців чи визволителів народа, що уважали революцію і злучений з нею хаос нагодою для особистої наживи і карієри, а не для визволення народу. Але ми бачили поза тим всім ще велику національну ідею, ту живу струю, яка пробивала собі русло серед атаманщини і бандитизму, серед хаосу і руїни, яка серед хвилевої пітьми йшла нестримно на стрічу сонцю золотому. І ми вірили, що та ідея сильніща від бандитизму і демаґоґії. Ми знали, що на 400 міліонів Китайців є дуже мало людей, що розуміють силу національної ідеї, але ми були того переконання, що раз та ідея піднесеться, ніщо її вже не згубить.

Націоналісти в Китаю вкінці побідили. Не є це побіда повна. Їх Націоналістичне Обєднаннє все ще виставлене на великі небезпеки не так з боку чужих, як своїх власних ворогів. І коли тепер головний націоналістичний лідер Ченґ Кай Шек взиває знова до обєднання, вартує застановитися над тим, що саме після нього було перешкодою до обєднання Китаю. Ото, обговорюючи теперішню небезпеку, він згадує, що китайські націоналісти мусіли повести боротьбу проти двох імперіялізмів: комуністичного з Москви й імперіялізму других держав, головно Японії, що хотіли душити Китай далі цілою сіткою торговельних договорів та держати над ним політичну контролю як над яким політичним немовлятем. Колиб китайські націоналісти не були покінчили з червоними агентами Москви, колиб не були прогнали від себе тих агентів і їх утопійної науки, то, як каже Ченґ, до сього часу булаб лилася на вулицях китайських міст невинна кров, а край був би в руках чужинецьких держав. Большевизм був найбільшою перешкодою в піднесенню Китаю з упадку і тільки тоді, коли замкнено уста утопійній комуністичній пропаґанді, націоналістична ідея обєднала широкі маси і привела до національного обєднання.

ВІРА В СВОЇ СИЛИ

Основною психольоґічною рисою Українця є його імпульсивність, що є проявом почуття його серця, а не розважним витвором холодного розуму. Українець часто горяче захоплюється певною ідеєю, певним бажанням і виявляє велику активність. Але скоро й легко спалахнувши до акції, також скоро й легко, головно при невдачі впадає в зневіру й починає нарікати на своє життя. При тім він нарікає не так на самого себе, як на увесь свій нарід, що стоїть, мовляв, далеко нижче від инших народів.

Не хоче такий розчарований невдачею застановитися дуже часто над тим, що він, ідучи за почуттям свого серця, поставив собі нездійснене завдання, а тому його невдача залежить не від власної нездарности, чи загально-національної, а від того, що не було обєктивних даних для здійснення поставленої мети.

Для того, щоби не було в Українців таких безпідставних поривів, високих злетів і тяжких невдач, що приводять до найстрашнішого зла всього людства — до зневіри, потрібна координація серця з розумом. Потрібно кожне почуття, кожне бажання, що родиться в півсвідомости, зпочатку піддати критиці розуму й лише тоді розпочинати певну акцію, предбачаючи розумово й можливу невдачу та дальшу свою поведінку після невдачі. Тоді лише не буде того тяжкого стану зневіри, коли Українець ніби той дикий, степовий кінь стрімголов летить вперед до недосяжної цілі, аж поки не побачить себе серед невилазимого болота, чи перед непереможною стіною, об яку з розгону трісне́ться головою. Знайшовшись несподівано в непередбачених тяжких обставинах, Українець рідко коли кидається на всі сторони, щоби знайти вихід, перебороти непередбачені перепони, щоб простувати далі по шляху прогресу духового чи матеріяльного вперед, а навпаки, скоро впадає в зневіру, що породжує повну пасивність, приводить до його проклятої фільософії „моя хата з краю, я нічого не знаю", або „нагаем обуха не перебєш". Дійсно, нагаем обуха не перебєш. І це кожен, хто хоче перебити той обух, мусить зрозуміти ранійше ніж почне по ньому бити нагаєм. Отже повинен хотіння свого серця, свого почуття проаналізувати розумом і знайти відповідні засоби, щоби той обух перебити, бо його можна перебити, але не нагаєм. Отсе саме тут є проява координації серця з розумом.

Впадаючи при невдачах у зневіру, Українець нарікає, що иншим народам все вдається, що инші народи не такі нещасливі як український, що в инших ліпші орґанізації, більше розуму і т. д. Знову ці нарікання є лише витвором почуття серця, бо колиб своїм розумом він проаналізував дійсний стан життя инших народів, проаналізував ті шляхи, якими ті народи досягли певного становища та всі ті невдачі й труднощі, що вони їх зазнали на шляху боротьби, то зневіра Українець зрозумів би добре й себе та своє становище. Він зрозумів би й пізнав би ту тяжку боротьбу, яку инші народи пройшли на шляху свого життя та поступу.

А пізнавши те, знаходив би завжди відповідні методи свого поступування на шляху власної боротьби за своє істнування, за свій поступ духовий та матеріяльний. Координуючи серце з розумом, Українець завжди памятавби, що **життя не є жарти, життя не є забавка й веселе безжурне проводження часу, а життя є тяжка, уперта боротьба за істнування, боротьба за удосконалення духове та за матеріяльний поступ.** Колиб не було тої боротьби, то світ змирщавів би. Слабі, низькі примітивні натури й породи своєю масою задавилиб все сильне, могутнє й поступове, якого в природі, порівнуючи, дуже мало. Лише те, що примітивні натури нездібні до боротьби, **вони при чисельній своїй переваі гинуть на життєвому шляху та піддаються сильним могутнім, більш удосконаленим. В цьому непереривному русі, поступови наперед, та в досконаленню й є один з головних секретів життя, а мотором до нього є боротьба.**

Кожна боротьба звязана з перемогами й поразками, звязана з успіхами й невдачами. Тому, стаючи на шлях власного життя, на шлях боротьби за свій персональний поступ духовий та матеріяльний, треба не лише відчувати серцем насолоду успіху, але й розумом приготовитися до цього, щоби в потребі перенести тяжкі удари невдачі. Тоді лише людина не впаде в зневіру, а знайде в собі силу волі та здатність продовжувати свою боротьбу иншими шляхами, иншими методами. Те саме відноситься і до громадянського та національного життя.

Щоби мати більше віри в свої власні, громадські та національні сили, треба позбутися зневіри, а для того необхідною й головною умовою потрібна координація свого серця з розумом, чого саме так дуже Українцям бракує.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХАЙ НАС ОБЄДНАЄ УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ.

Признаюся, що на мене, як українського робітника зробили велике враження ті описи, що появилися в „Свободі" з приводу свята німецької пісні у Відні. І думаю, а навіть знаю, що таке саме враженнє викликало то свято і на других українських робітників. І кождому з нас відразу прийшло на думку, чом би і нам, Українцям в Америці, не обєднати наших хорів і не влаштувати **Свята Української Пісні.** Коли німецька пісня може обєднати Німців з цілого світа, то чому українська пісня не моглаб обєднати Українців в Америці. Я як український робітник не бачу тут ніякої перешкоди і дуже рад, що ту справу піднесли в часописях другі люде, котрі більше від мене розуміються на тих справах. Проєкти, котрі піддали М. Гайворонський і о. Білянський, дуже гарні. Я певен, що знайдеться між нами багато щирих робітників і інтеліґентів, що заберуть слово в тій справі і причиняться до того, що наш нарід обєднається хоч для тої одної справи. А особливо булоб нам цікаво почути голоси наших дяко-учителів, бож то вони найбільше коло хорів по місцях працюють і та справа повинна їх перших заінтересувати. Бо коли вона тронула нашого брата робітника, то чому не малаби тронути тих, для котрих та справа є, так би сказати, насущним хлібом. Я, річ ясна, певний, що всі наші дякоучителі будуть раді такій справі з цілої душі, що наше священство попре її по громадах та що ми хоч під тим оглядом не станемо позаду Німців. Нам якраз тепер треба такого **обєднуючого Свята Української Пісні** і кому українська справа дорога, той повинен доложити своїх рук, щоби хоч та справа не заплісніла.

Андрій Кучапський, предс. 247 від. У. Н. С. в Вілмінґтон, Дел.

—o—

НІКОЛИ.

На Лейбор Дей зійшлися ми так собі в однім товаристві і балакаємо про ріжні справи. І от зійшла мова про то німецьке свято пісні, що то тільки шуму між нашими людьми наробило. Кажуть собі люде: Пишемо, говоримо і кричимо перед цілим світом за ту нашу пісню, який то в неї чар та якого вона дива не доказує. Виходить, що маємо у себе одинокий скарб: **пісню.** Вуголь, цукор, пшеницю і т. п. забирають нам Москалі, нафту Поляки, сіль і ліси Чехи, але нашої пісні ніхто нам не годен забрати і ніхто не в силі заборонити її нам вивозити в світ. Петлюра нас міг розєднати, Петрушевич міг розділити, УНДО може бути нам миле або гірке, можемо ріжнитися через соціялізацію, через диктатуру пролетаріяту і світову революцію, але в пісні — чейже можемо всі зійтися до купи. Бо інакше будемо змушені зачислити себе до примітивних, диких, а не культурних народів. Як бачимо, то німецька пісня могла вибити на Німцях такий вплив, що зачарувала їх і зігнала до купи до Відня з Америки, Австралії й Африки. Тож зовсім природно може і чарівна українська пісня доконати і між Українцями того дива, що зжене нас хоч на полі музики до купи, що обєднає нас хоч на тім полі в одну велику українську громаду. А вже як зближимося на полі пісні, то може і на полі політичнім лекше піде.

Так говорив один з присутніх, але другий, вже старший віком махнув рукою тай каже: **Ніколи! Нічого з того не вийде.** У Німців це можливе, але не у нас. Таж то треба буде поїхати часами на якийсь зізд, а то коштує гроші. А наш чоловік на таке не дасть. Треба буде ходити на проби, а робітник не має на те часу. А до того ще не знати, як до того поставляться наші дякоучителі. Як то їм буде не на руку, то вони самі забють справу в зародку. Треба було передом їх порадитися. Бо вони готові образитися.

Я повторюю це все коротко, бо всеї мови передати не вмію. Але може де і по других сторонах зайде така розмова, так хай подадуть правду, бо варта знати, як які люде думають.

Та проти того, що так говорив, зірвалася опозиція. В першу чергу накинулися на него за те, що він пробує зараз звалити вину на робітника. Виходилоб, що робітник не здібний на ніяку жертву, що він пошкодує кілька хвилин часу раз на місяць чи коли там, щоби прийти на пробу, що він пожалує скинути кілька центів, щоби випровадити кількох співаків зі своєї громади на спільне **Народне Свято цілої нашої іміґрації, на Свято Обєднання, на Свято найдорощого нашого скарбу, нашої пісні.** А хтож тут досі давав центи на всі другі ідеальні цілі, хто сипав грішми і сипле досі на ріжні гуманітарні народні цілі і на визвольну боротьбу в краю, хто будує Народні Доми в краю і на іміграції, хто удержує школи, церкви, попа і дяка і т. п. Чи все те не удержує в нас своєю кервавицею наш робітник? Та його проводирі замісць того, щоби піддержати в нього ту ідеалістичну струю, ще її забивають. Бо чи з проповіди, чи з ґазет чи на вічах все представляють нас як череду, що дбає лише про своє черево, а більш про ніщо. Представляють нас мертвою масою, як ту машину, біля якої ми день в день працюємо. І таким хоче представити нас той наш товариш (а то був т. зв. патентовий інтеліґент, себто з високими школами), що дуже часто має на всі проєкти одну і ту саму відповідь: **Ніколи.** А я був у Франції на роботах (казав другий — вмішавшися до дискусії) і я там чув, як Француз мав раз промову до наших робітників і казав, як боротися за робітничі права та підніс: Памятайте, що французький нарід має таку приповідку, в якій дораджує кождому викинути слово: ніколи. Воно не повинно істнувати в уяві людини, що має віру в серці, що має віру в людей, в красу і побіду правди. Та його промова пригадується мені тепер — продовжав наш товариш — коли чую такі слова, що в нас **ніколи** не вдасться Союз Українських Хорів, що в нас не може наш нарід обєднатися навіть біля своєї пісні, бо може таке не подобається дякоучителям, чи може робітник пожалує на те пару центів, чи свого часу.

Ото слово **ніколи** повинно дійсно зникнути з нашого словаря і з наших думок, а цілком певно виздоровіємо тоді душевно, а навіть фізично. Будемо як люде, повні життя, поривів і ентузіязму, а не духові каліки, биті на кождім кроці сумнівами. Тоді не буде в нас сумнівів навіть у такій невинній, а добрій справі, як Обєднання нашої іміґрації при помочі нашої пісні.

Павло Дурбак.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(199)

Все це промайнуло в моїй голові миттю, й викликало прояв бурливого, гострого протесту.

Я оскаженів, почав лаяти, проклинати всіх і вся... Намагався вирвати ґранати з рук „начальства", з рук варти... Перед очима знову встав той скоростріл, що я бачив на горі перед дверима... Рванувся з кімнати туди... Мене схопили мої товариші арештовані й почали заспокоювати. Нарешті я знесилів і впав в якесь забуття, немов в дрімоту.

Передомною вставали картини фронту, картини дружнього життя в наших українських частинах. Іноді я усвідомлював собі, що тепер і там на фронті, в залогах, з якими я, особливо останніх два місяці, жив одним життям, находячись в постійних, майже безперервних телеґрафічних зносинах, мій арешт викличе певну деморалізацію, недовіря до центру та загальний розклад. Тепер вони почують, що я „зрадник", що я (не як Кедровський, а як товариш військового міністра) зраджував їм. Тому, мовляв, і було їх таке тяжке страждання, тому вони терпіли невдачі, значить, їх провокували і т. д. Виходить, що той вищий їх орґан, за яким вони майже сліпо йшли, не на височині свого завдання, бо він так довго терпів у свойому складі „зрадників, провокаторів"... Кому-ж тепер вірити, за ким йти?... А чи можна вірити?... і т. д.

А в умах тих, що почали уже хитатися під тиском большевицької аґітації, факт арешту девяти активних членів Центрального Комітету Партії С.-Р., членів Всеросійських і Українських Установчих Зборів, членів домінуючої фракції Центральної Ради, міністра земельних справ і товариша військового міністра, обвинувачення їх у зраді мусіла кристалізуватися думка, що Центральна Рада дійсно буржуазна, що вона не бореться за інтереси працюючого люду, за інтереси салдатських мас.

Арешт цей дав такий козир в руки большевицьких аґітаторів серед війська, селянства, робітників, що годі йому щонебудь протипоставити.

Годі!... Центральна Рада сама вибила ослончик зпід своїх ніг і тепер лише в передсмертельному харчанню ще намагається борикатися зі смертю...

Таку оцінку нашого арешту не тільки зробив я сам, але, як потім обмінюючись думками з другими арештованими, я зміг сконстатувати, що вона була у всіх однаковою.

Пізніше німецьке командування в Київі лише повторило те, що зробили раніше самі заправили Центральної Ради. Він, маючи вже казус, коли переводилися арешти членів Ради в її помешканню й знаючи, що проти цього ніхто не реаґував, сміло послав німецького ляйтнанта, який розігнав Раду, коли треба було посадити ген. Скоропадського на київськім престолі.

• • •

Не годен я ще й тепер змалювати тієї страшної душевної траґедії, яку переживав майже кожний з нас, а зокрема особисто я.

Наслідком її явилось у мене повне зневіря в якусь партійну солідарність, в якесь партійне товариство. Я перестав вірити так, як до того вірив, в солідарність людей, звязаних спільністю праці, спільністю боротьби, спільністю небезпеки.

Я тоді пережив страшну душевну крізу. Разом з нею загубив віру в ідейність певного людського колективу й прийшов до переконання, що колектив як такий ідейним не може бути; в ньому лише ідейні, чесні одиниці, яких часто перелічиш по пальцях. Поки вони мають в тому колективі моральну перевагу, до того часу й ідейність, самопожертва, героїзм його зберігається; коли-ж вони гублять там свою перевагу, то колектив той стає звичайним натовпом з його специфічною психольоґією.

Коли думка хапалася ще за віру в колектив, то тоді здавалося, що там, у Центральній Раді греває боротьба, що там ті, хто завдав їй такий страшний, грубий, брутальний удар, поставлені під її осуд. Здавалося іноді, що сама Ц. Рада находиться у владі розбештаної ковенковщини. Здавалося, що сюди прийде сісти разом з нами увесь Ц. К. партії, уся наша фракція, усі ті, що протестують проти такого насильства, що борються проти його, коли їх не сила перемогти.

Але ніхто не йшов... Звідти не чути жадного слова. Більше того, там значна більшість Центральної Ради, а в тому числі й наша фракція, голосували за те, щоб держати нас під арештом, не маючи жадних доказів нашої вини, а повіривши на слово тим, кому „здається", хто „має певні відомости" про злочинну діяльність арештованих. Але, щоб знайти ту „виновність", була складена спеціяльна комісія.

Навіть більше того. У листопаді 1918 р. на стації Фастів М. Полоз оповідав мені, що зараз-же, як тільки ми були заарештовані, відбулася тісна нарада, складена з пятьох: М. Грушевського, М. Ткаченка, М. Ковалевського, М. Салтана й М. Порша. Ця нарада обговорювала, що робити з нами, арештованими. Вона остаточного рішення не ухвалила, але були висловлені на ній такі думки: 1) М. Ткаченко вважав конче потрібним заарештованих негайно розстріляти, щоби тим „присікти спробу перевороту в пні"; 2) М. Порш, як звичайно, багато говорив, але з промови його виходило, що й треба розстріляти й не слід; 3) М. Ковалевський вважав потрібним розстріляти. На запитання про думку в цій справі М. Грушевський відповів дослівно: „А як же! Держава будується кровю й залізом".

Лише один, крайній правий член Ц. К. партії соц.-револ., наш тактичний, а почасти й ідеольоґічний ворог М. Салтан, виступив з гарячою, обуреною промовою проти беззаконного вбивства арештованих і вимагав переведення всебічного пильного слідства.

Це мені переказано М. Полозом, а тому я не можу ні піддержувати цього, ні відкидати; гадаю, це зроблять ті, котрих призвиска тут названі. Зі свого боку можу сказати лише те, що перших 3—4 ночі нашого арешту, нас перед світом будили, заявляючи, що мусять вести на розстріл. Також в цей період між козаками й старшинами доводилось чути з сусідньої кімнати розмови про майбутній розстріл нас, зрадників; а іноді називали нас „буржуями". В розмовах цих чулись то співчуваючі голоси, то засуджуючі нас. Одного певного відношення до нас не було, бо й самі „Вільні козаки" були розбіжних думок: від націоналістів до півбольшевиків.

Тримано нас під арештом в неможливих умовах. Перші три доби нічого не давали ні їсти, ні пити. Доводилося користуватися тим шматком сухаря, що іноді випросили у якого-небудь козака, а воду доставали з якоїсь каналізаційної труби, чи иншої, але у всякому разі вода була смердючою.

За дверима нашої кімнати, у величезній салі, увесь час стояв страшенний гармідер. Також часто чулась демагоґічна підбурююча аґітація, яку вели проти нас між цими „козаками" ріжні пройдисвіти, закликаючи їх до самосуду над нами, називаючи нас, або „зрадниками большевиками", або „буржуями, ворогами українського народу".

Через наших вартових мені пощастило виянити, що „полковник" Андрусь*) особливо гостро веде аґітацію проти мене й якби не варта, що його не допускає сюди, то він уже давно „розправивсяб зо мною". Цього „полковника" Андруся я знав ще з Одеси, як прапорщика одного з запасових полків. Він там вславився своїми „дебошами", грубими цинічними виступами, прикритими машкарою національного шовінізму. Разом з тим сам він не умів по українськи трох слів звязати.

Мені не раз доводилося робити з Генерального Комітету Одеській військовій Раді вказівки про необхідність приборкати його й не допускати до виступів, що провокують ваш національний рух, кидаючи на його пляму чорносотенного „хуліґанства".

Пізніше, перед захопленням большевиками влади у Петрограді, Андрусь перебрався до Київа й став на службу до полку гетьмана Сагайдачного, з яким і брав участь у боротьбі проти військ Тимчасового Уряду й большевиків.

*) Не змішувати з сотником Андрухом, Січовим Стрільцем, видатнім старшиною у всіх відношеннях.

(Дальше буде)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Концерт в память Івана Франка.

В неділю, дня 19. серпня, в тутешній українській православній церкві св. Михаїла відправлено панахиду за тих героїв, що полягли за волю і свободу України. Панахиду правив о. Запаринюк, а по панахиді виголосив патріотичну промову, присвячену памяти великого сина України Івана Франка. О 3-ій годині пополудни в Українськім Народнім Домі розпочато величавий концерт. Мимо горячки, яка була понад 90 степенів, саля була виповнена. Богату програму, зложену з 22-ох точок, виконано на загал беручи, дуже совісно.

Вступне слово виголосив п. Петро Андрущак, котрий зясував життя І. Франка. Він говорив: Тому 12 літ, а саме дня 28 мая 1916 року заснув на віки Іван Франко, по Шевченку найбільший наш ґеній і найкращий син української галицької землі. Кождий з нас і всі ми разом як нація зросли, виховалися і взоруваліся на діяльности і творах того, що весь свій вік горів, яснів, страждав і трудився тільки для одної ідеї, щоби з рабів створити одну велику, свобідну і вільну українську націю. Іван Франко родився дня 15 серпня 1856 р. в селі Нагуевичах, дрогобицького повіту в Галичині, як син бідного сільського коваля. Малював він в своїх творах поти, що течуть з чола працюючих мас і словом сильним мов трубою звав за собою міліони до боротьби за поступ, щастя і волю. І там, куди тільки доходило слово Франка, родилася сила і завзяттє, там не ридали, а добували кращу долю в боротьбі. Ширім ту спасенну науку, яку передав нам Франко в своїх творах. Бо якраз в теперішних часах відчуваемо як найбільшу потребу підйому духа, щоби вигоїти завдані нашому народови рани та готуватися до боротьби. Іван Франко не тільки сам горів найсвятійшою любовою до свого народу, але зумів своїм огненним словом вщіпити ту любов в серця міліонів. Він не тільки сам жертвував весь труд свого життя для піднесення нашого народу, але вмів виховати серед найбільшої байдужности, заскорузлости і безідейности нове поколінне, що пішло кров проливати за свій нарід і за його кращу будуччину. Кождий з нас живе ще і сегодня по великій національній катастрофі силою його пророчого духа, який в часах найбільшого упадку кликав до нас: Ожиемо, брати, ожиемо, бо: пропаде тьма і гнет, спадуть з тебе пута і ярма ми всі порвемо.

Відтак прочитав п. Андрущак концертову програму і в той час піднеслася куртина. Посеред сцени стояв портрет Івана Франка, обведений наоколо чорним полотном, по боках українські й американські прапори, у низу пребогато цвітів. Хор під диріґентурою п. Миколи Костенка відспівав „Слава Йому, слава". Потім наступили деклямації. Деклямували: Софія Якимів, Пелягія Приймак, — хор Крилець, Олена Коцюба, Мих. Гарасимів, О. Кузик, П. Качмар, Василина Пупеза, Сильв. Рихлій. Декляматори видно працювали над собою, бо віддали вірно зміст чудових деклямацій. Реферат виголосив гр. Микола Гаврилюк на тему: Зусилля Івана Франка, щоби зробити з русько-української етноґрафічної маси українську націю з державницькою ідеольоґією. Гр. Микола Гаврилюк влучно схарактеризував часи, в яких виступав Іван Франко, не оминаючи підчеркнути вплив М. Драгоманова на Франка та діяльности-праці — відомої трійці (М. Драгоманів, Іван Франко і М. Павлик) над здвигненнем нашого народу. Після Тараса Шевченка, найбільшого поета України, являється український поет, письменник і вчений Іван Франко — (1856—1916), син Галицької Землі, — його найгіднійшим наслідником, говорив прелеґент. Шевченко і Франко се два велитні української творчої думки, два революціонери співці поневолених народніх мас, а з тим вони і два великі борці за визволення народа з неволі. По розумінню Шевченка в народі України тільки тіло закуте в кайдани і насилою чужинецьких грабіжників поневолене, а духом той нарід вольний і тільки чекає тої хвилі, в якій змігби собі „сотворити нове життя. Шевченко кликав до народу: Рвіте кайдани! А Франко прескорбним голосом своеї велико-пророчої, Мойсеевої пісні все наново завзиває нас: Ломіть скалу духової тьми в народі!" У кождого в руках тяжкий залізний молот. І голос сильний нам з гори, як грім, гремить: Лупайте цю скалу! Нехай ні жар, ні холод не спинить вас! Зносіть і труд і спрагу і голод. Бо вам призначено скалу оцю розбить. І всі ми, як один, підняли в гору руки, і тисячі молотів об камінь загуло. І в тисячні боки розприскалися штуки та відривки скали: ми, з силою розпуки, раз-по-раз гримали о камяне чоло" („Каменярі). Для характеристики відносин в Галичині згадує гр. Гаврилюк про арешт Ів. Франка у липни 1877 та безтолковий процес, про який сам Франко пише слідуюче: „Безтолковий процес, який впав на мене, як серед улиці цеґла на голову і котрий скінчився моїм засудженнем, хоч у мене не було за душею і тіни того гріха, який мені закидували, (ані тайних товариств, ані соціялізму; я був соціялістом по симпатії як мужик, але далекий був від розуміння, що таке соціялізм науковий) був для мене страшною і тяжкою пробою. Девять місяців пробутих в тюрмі було для мене тортурою. Мене трактовано як звичайного злодія, посаджено між самих злодіїв та волоцюг, котрих бувало в одній камері зі мною 14—18, перекидувано з камери до камери при ненастанних ревізіях і придерках, се бач, за те, що я „писав", себто записував на припадково роздобутих карточках паперу з уст союзників, або, і свої вірші), а кілько тижнів я просидів в такій камері, що мала тільки одно вікно, а містила 12 людей, з котрих 8 спало на тапчані, а 4-ох під тапчаном задля недостачі місця. З протекції, для свіжого повітря, союзники відступили мені „найліпше" місце до спання — під вікном насупроти дверей; а що вікно задля задухи мусіло бути день і ніч відчинене і до дверей продувало, то я що рана будився, маючи на голові повно снігу, навіяного з вікна. Та не сама тюрма була для мене найтяжчою пробою; засуд кримінального суду, а особливо те, що я опісля застав на світі, — сто раз тяжчий і несправедливійший засуд усеї суспільности, кинений на нас, страшенно болів мене. Мене викинено з „Просвіти", заборонено ходити на Бесіду, бо др. Шараневич (проф. унів. — Ред.), котрий пару разів побачив мене там, читаючи ґазети, настоював на те, щоб мені конче заказати приходити, а то він виступить з товариства, (коли мені справді заказано, він таки виступив); а люде з старших, котрі хотіли мати зо мною яке небудь діло, видались зо мною тільки в секреті, що мене ще дужче принижувало". Свій вичерпуючий реферат закінчив гр. М. Гаврилюк слідуючими словами: Те, що ми в 1918 р. зуміли зірватись до будови своеї держави, те що не 10,000 іскор, а міліони жевріють огнем бажання своеї держави, те, що ми є сьогодня нацією із виробленою ідеольоґією, завдячуемо у дуже веикій мірі І. Франкові, по якого дороговказам іде наш нарід і вкоротці заоре свій лан для себе і своїх поколінь, здобувши собі волю і державу.

По рефераті наступили дальші точки грограми: хор: — Тихо, тихо Дунай воду несе; Їхав козак на війноньку; Гей, хлопці, до збруї; Ой у лузі червона калина. Хор співав чудово! Його спів був дійсною насолодою для учасників концерту, за що за кождим разом нагороджувано їх грімкими оплесками.

Слідуючий акт припадає п. Марії Процай і панні Олені Ґрубрин, котрі відспівали сольо при фортепяновім супроводі панни Олени Ґрубрин: Туман, туман долиною. Учасники концерту домагалися вдруге їх виступу і викликували їх кілька разів на сцену. Щодо самої техніки концерту, тут нема місця на критику, бо його виконали самі фахові сили. З гарних промов святочних, яких було аж три, треба ще згадати промову місцевого пароха о. М. Запаринюка, котрий в своїй останній промові ні часу, ні себе самого не пожалував, коли став говорити за недолю нашого рідного народа. Серед сумного і пригнобленого нашого політичного положення, говорив бесідник, наче ясне сонце сіяе особа І. Франка, як великого учителя українського народу і апостола правди, волі і кращої долі для свого рідного народа. Змалював його мучениче життя, підніс його велику ідею створення самостійної, вільної української держави, його безграничну любов до свого меншого брата, себто широких мас селянських і робітничих. Бож Франко знав, — продовжував бесідник — що ті маси селянські і робітничі тільки тоді стануть корисними для справи свого рідного народа, коли вони стануть просвіченим і свідомим національно народом. По тім перейшов бесідник з політичного нашого положення на церковно-народне і став говорити за поневолення нашої церкви під Польщею, конкордат і инші язви.

Бесідник зрушив публику до глибини, а закінчив тим, щоби великий дух І. Франка і його ідея, спільна і свята для всіх нас, Українців, віджила й оживила весь наш нарід, та обеднала його, розбитого і поділеного на ворожі собі табори в одну велику українську родину, в якій би було одно серце Франка, та оживляв її оден дух, одна ідея Франка, а се боротьба за кращу долю українського народу.

Є тепер надія, що Міннеаполіс, який завше був на переді, а тепер хвилево пристав, стане знова до роботи на рівні з другими громадами, як був попереднійше.

Був Міннеаполіс на першім місци в 1918—1919 р., поставмо його там і тепер. Коли в Галичині мати випроваджує сина на страшну дорогу, на шибеницю і каже: Сину, ідеш на смерть, кричи, ще не вмерла Україна. А ми на вільній земли Вашинґтона маемо піддаватися Ляхови? Пора нам очи протерти і крикнути: Геть з Варашавою і Москвою, нам треба для України жить! Хай жие Україна! Хай жие культ Франка для свого рідного народа! Хай жие свобідна, независима Україна! — так закінчив бесідник.

По тім виступив хор і відспівав Ще не вмерла Україна і Не пора Москалеви й Ляхови служить.

Між громадянами, що виходили з галі, було чути голоси, що колиб таких концертів було більше, то певно не були би ми в неволі. Боротьбою, і тільки боротьбою, завзятою козацькою боротьбою, ми, Українці, зможемо здобути належні нам права. Дохід з концерту буде висланий через Обеднанне на Революційний Фонд.

Микола Ґрубрин.

Др. В. Клодницький.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений).

(8)

(Продовження).

Радянський Союз, на основі сукцесійности держави, домагається звороту російської фльоти, якою ген. Вранґель вивтікав до берегів французького острова, Мадагаскар, в Африці.

На такій самій підставі Румунія жадає від большевиків звороту державного скарбу, вивезеного в 1917 році з міста Яссі в Румунії до Петербурга і т. п.

VI., VII. та VIII-ма книга „Політики".

Шеста книга Аристотелевої „Політики" є лише вступом до семої книги. В ній зясовує нам Аристотель старогрецьку державну науку — про найкрасшу державу.

Між иншим, в першу чергу Аристотель доказує, що устрій держави може залежати також від чисельности і величини армії. Він підкреслює, що коли сухопутна держава має за великі видатки на армію, то такій державі є потрібна аристократія, якаб своїм коштом удержувала сухопутне коштовне військо.

На цьому місці треба пригадати собі, що в часі, про який іде мова, заміжнійші громадяне своїми силами набирали воїнів і їх узброювали, одягали, годували та оплачували. Що правда, таке військо, зробивши побідоносний похід, жило контрибуціями — і нераз ними збогачувалося.

Прибережна держава, маюча розвинену фльоту, звичайно має характер демократичний. При маринарці, яка є в руках самої держави, служить біднійший елемент. Вслід за цим мілітарна сила не опирається на аристократію*).

Це відповідало в часах Аристотеля грецьким обставинам, бо прибережні держави, як пр. Атени, були демократичними державами. Спарта натомісць, як держава континентальна, на протязі свойого істнування мала характер аристократичний — мілітарно-клясовий.

Після цього вступу Аристотель зясовує нам — **яка держава є найкраща?**

Взірець найліпшої держави подавав нам, висше Плятон. Характеристичною чертою Плятонової держави було головно те, що урядовці і жовніри не повинні мати ані приватного майна, ані трівкої родини.

Аристотель не погоджується з Плятоном відносно „безженства" жовнірів та державних урядовців. Значиться, він одобрює родину, але мимо того вводить в громадське життя теж певного рода новости — новости, в інтересі загального добра.

І так, громадяне повинні харчуватись не в дома — кождий собі на власну руку — але в державних столових (кухнях). Спільні обіди, на думку Аристотеля, витворюють серед співгромадян товариські відносини та взаємопізнання. — Стільки „комунізму" має ідеальна держава Аристотеля. Поза тим істнує приватна власність.

Щодо торговлі та ремесла то Аристотель висказується за тим, щоби торговлею і ремеслом занималися чужинці та невільники.

Горожане держави повинні в першій мірі заниматися управою ріллі. Горожане взагалі, на думку Аристотеля, повинні менше мітинґувати, а більше заниматись працею. Громадянин-рільник **проводить більшу часть року на селі, він є консервативний та далекий від переворотів в державі.**

Аристотель намагається бачити селянство підвалиною в державі. **Він являється речником селянської республики.**

Добре виховання громадян грає, на думку Аристотеля, головну ролю в державі, бо добре виховання громадян держить при життї державу. Тому то кожного громадянина треба виховувати до 7-го року життя в дома, під опікою родичів. Від 7-го до 14-го року життя молодий громадянин має бути вихованний під доглядом держави. від 14.—21. року життя молодий громадянин має навчитися професіональної праці. По скінченню 21-го року життя, ставши повнолітним і повноправним, молодий громадянин повинен постепенно переходити державні функції — військово-военну службу та опісля службу державних урядовців.

Після 60 року життя діяльний громадянин, пройшовши і військову і цивільну службу, повинен сягати по найвисші, пр. судейські і висші адміністраційні уряди.

В глибокій старости, десь около 65—70 року життя, вислужений громадянин повинен займатися релігійно-церемоніяльними справами, які вимагають вже лише репрезентативности, поваги і знання обрядів, а не умової бистроти — ні фізичної сили.

На цьому кінчиться державовідання Аристотеля.

В старинній Греції не було шкіл в нинішному розумінні. Визначні мудрці не мали, як сьогодня, своїх університетських катедр. Старинні мудрці їздили з одного більшого міста до другого, збирали біля себе здібних людий і на публичних місцях, в державних будинках і святинях, навчали (густо-часто за оплатою, пр. софісти). Навчання відбувалося у формі лекції і дискусій. Визначний мудрець звичайно зеднував собі приклонників свого навчання. Ученики-поклонники якогось мудрця творять т. зв. школу, яка носить назву свойого учителя. **Аристотель мав також свою школу.** Визначними учениками Аристотелевої школи були: **Theophastos, Diklarchos, Demetrios** та **Phalereos.** Згадані з великою ревністю посвячувалися державовіданню. На жаль, **їхні твори загирилися!**

Із писань-творів старинних політиків ми знаємо, що **Phalereos** написав був **„Збірник адміністраційного права",** Diklarchos — **„Збірник конституційного права" („Tripolitikos")** і т. п.

Про твори Phalereos-а та про Diklarchos-а згадує між иншим староримський історик, державний муж і визначний політик-теоретик Ціцерон — у свойому творі „Закони" („Delegibus"). Про Ціцерона буде мова низше.

Інші політичні школи в старинній Греції.

Окрім згаданих висше політичних шкіл ми стрічаємо ще чимало шкіл і мудрців по державознавству. Ми обговоримо пять таких шкіл, а іменно: 1) школу циніків, 2) киринеїків, 3) епікурейців, 4) стоїків і 5) скептиків.

(Дальше буде)

*) Взірець найліпшої держави подавав нам висше Плятон. Характеристичною чертою Плятонової держави було головно те, що урядовці і жовніри не повинні мати ані приватного майна, ані трівкої родини.

ПЕРЕБРАВ МІРКУ.

Що забагато, то нездорово — кажуть люде. Але Василь Шіфмідер тої ради не слухав. І як почав його боліти жолудок, він замісць один зїв нараз 8 порошків проти болю. А в ночі вхопили його такі корчі, що заки приїхав лікар, він уже перенісся на другий світ. І то у Львові.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, подає до відома місцевим і позамісцевим членам, що місячний мітінґ відбудеться в пятницю, 7-го вересня, в годині 7-ій вечером точно, в гали, де звичайно. Проситься членів явитись на означений час і вирівнати свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. Хто ще не є членом У. Н. Союза просимо прийти на мітінґ і вступити. Пригадується родичам, щоби вписували свої діти до У. Н. Союза. Взиваєтся членів зложити оп 1 дол. за сей рік на Сиротинець У. Н. Союза. — Григорій Геба, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться 9. вересня, в гали церковній при Оклей і Райс ул., в годині 1-ій пополудни. Проситься членів прийти на сей мітінґ, бо маємо важну справу до полагодження; присутність кождого члена є конечна. Довгуючим членам пригадується, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Г. Нагорняк, предс.; В. Пилипів, кас.; М. Семків, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 9. вересня, точно в годині 2-ій пополудни, в гали Union Hall, 2748 Lagrange St. Пожаданим є, щоб всі члени явились на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. З важнійших справ є справа представлення і справа Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Передатої вкладки не будесь приймати. — Іван Кульматицький, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрея, від. 128, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться 9. вересня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 2445 Іст 31. Стр. Проситься всіх членів прибути на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження, як справа Сиротинця-Захисту при У. Н. Союзі і други. — В. Каршень, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорожська Січ, від. 75, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. вересня, в годині 1.30 пополудни. Обовязком кождого члена є бути на тих зборах. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, в противнім разі поступиться з ними після статута. — П. Даньчишин, кош.; Антін Горбаль, скарб.; М. Присташ, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться 9. вересня, точно в годині 1-ій пополудни, під ч. 820 Morton Ave. Проситься всіх членів прибути на означений час. — Н. Іщук, предс.; О. Коваль, секр.

АЛТУНА, ПА. Бр. Неп. Зач. Пр. Богородиці, від. 145, повідомляє всіх своїх членів, щоби явились на спеціяльний мітінґ в неділю, 9-го вересня, в годині 4.30 пополудни, в гали церковній, бо є важна справа до полагодження. — А. Лаврик, предс.; І. Олексин, секр.; Гр. Сенків, кас.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. Запорожська Січ, від. 67, повідомляє, що чверть-річний мітінґ відбудеться в год. 2-ій попол., в неділю, 9. вересня, в Liberty Hall, May St., в справі поправлення статута. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Мих. Мельник, предс.; Іван Пиріг, секр.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє усіх членів, що головний мітінґ відбудеться 9-го вересня. Проситься всіх членів з Авоки і околиці прибути на сей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Котрий член не може прибути на мітінґ має повідомити о тім уряд. — Н. Колодій, предс.; Т. Колодій, кас.; Гр. Тронт, секретар.

ОЛІН, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 363, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в суботу, 8. вересня, в годині 7-ій вечером. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ в означений, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени нехай вирівнають свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся на сім мітінґу член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. С. Луцишин, предс.; Г. Підскальний, секр.

ЗЕЙГЛЕР, ІЛЛ. Бр. св. Івана Хрест., від. 377, повідомляє, що мітінґ відбудеться в неділю, 9. вересня, в гали Михайла Олексяка, 6 Hrchard St. — Михайло Олексяк, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ відбудеться 9. вересня, в годині 2.30 пополудни, в гали церковній на Нюпорт Еве. Проситься всіх членів явитися на мітінґ, бо є дуже важні справи до вирішення, а передовсім треба обговорити справу місяця вересня, призначеного для Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — А. Чепеляк, секр.

ПОЗІР! БОФАЛО, Н. Й. ПОЗІР!

БРАТСТВО СВ. О. НИКОЛАЯ
відділ 127 Укр. Нар. Союза
— уладжує —
КОНЦЕРТ
в честь Тараса Шевченка
В НЕДІЛЮ, 9. ВЕРЕСНЯ 1928
В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ
FILMORE і ONEIDA УЛИЦІ,
BUFFALO, N. Y.
Дохід на Сиротинець У. Н. Союза.
СПІВАТИ БУДЕ ХОР З LANCASTER, N. Y., під проводом пана Луки Качора.
Початок в годині 7.30 вечером.
Вступ 50 центів.

На сей концерт запрошуємо усіх громадян, кому діло українського Сиротинця є на серці.
207-8 Комітет.

ПОЗІР! ПОЗІР!
НОРТГЕМПТОН, АЛЕНТАВН І ОКОЛИЦЯ

зволіть взяти до ласкавої відомости, що
В НЕДІЛЮ, 9. ВЕРЕСНЯ 1928
ЗАХОДОМ ЧИТАЛЬНІ ПРОСВІТИ ІМ. ІВ. ФРАНКА
— відограється —
представлення зі співами і танцями після поеми Тараса Шевченка
КОХАЙТЕСЯ, ЧОРНОБРИВІ, ТА НЕ З МОСКАЛЯМИ
в гали під Українською Православною Церквою на Нюпорт Евню, в Нортгемптон.
Початок в годині 7.30 вечером.
Вступ лиш 50 центів.

ДО УКРАЇНЦІВ В ГАРТФОРД І ОКОЛИЦІ.

Дня 9. вересня б. р. відбудеться послідний в тім році пахохіядьний пікнік на литовській гали на Елестонбері, на котрий комітет запрашає всіх Українців на спільну забаву.
207-8 Комітет.

Славний український артист-балетмайстер ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО, який вже десять літ працює певпиню над навчанням українських національних танців. — До сеї пори випустив він поверх три тисячі танцюристів в 41-ій школах Волині, Галичини, Чехії, Німеччини і Канади.

Тепер провадить він школи в Detroit і Cleveland, а незадовго думає виїхати в турне із своєю трупою около 20 осіб.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ІЛЬОГВІС І ЙОГО СЕСТРА

(Оповідання Чінуук-Індіян, з північно-західного побережа).

Ільогвіс жив із своєю сестрою. Жили собі добре обоє. Аж одної ночі надійшли туди духи; ці духи хотіли собі купити жінку у людей. Ішли від хати до хати, аж вкінці купили Ільогвісову сестру. Родина дістала гарні мушлі, дівчина пропала раненько.

Ільогвіс жив рік сам один. Йому не сподобалося жити самому одному, було скучно. Подумав собі: „Піду, пошукаю моєї сестри". Він питався дерев: „Де йдуть люде, як умруть?" Але дерева не сказали нічого. Він питався птахів, звірів, води. Вони всі нічого не відповіли. Потім він спитав спаленого на вуголь пня, а звуглений пень сказав: „Насамперед заплати, а я запроваджу тебе туди". Хлопець поклав усі свої мушлі біля пня, а потім зісунув його у воду. І звуглений пень заніс хлопця у країну духів.

Ільогвіс побачив велике село. Всі хати стояли покинуті і порозвалювані, лише з одної димилося. Хлопець поступив там і побачив свою сестру, як сиділа біля ватри. „Ах, мій брате, — то ти помер?"

— Ні, я не помер. Я хотів прийти до тебе звуглений пень приніс мене сюди.

— Тут життя не є добре, ти краще був би лишився.

Біля сестри лежав людський кістяк.

— Що то за кости тут у хаті? — спитав брат.

— То твій щурин, твій щурин.

Ільогвіс вийшов.

— Сестра хоче обдурити мене, — подумав він, — каже, що цей кістяк то її чоловіка.

Як смеркалося, прийшло у сестрину хату дуже богато людей. Була їх повнісенька хата. Ільогвіс спитав: „Сестро, відки приходять усі ці люде?" „Ти гадаєш, що то люде? То все духи". Люди стали збиратися ловити рибу, а Ільогвіс хотів іти з ними. „Зроби це — скаазала сестра — і роби все таксамо, як вони". Люде перешіптувалися весь час між собою, Ільогвіс не міг їх розуміти. „Чому не говорите голосніще?" спитав він. „Тихо будь, тут не вільно голосно говорити". Біля нього стояв хлопець із двома сітями. „То свояк мого чоловіка, — сказала сестра — він піде з тобою. Роби все так, як він робить, але не говори до нього голосно".

Пішли далі стежкою. Перед ними обома йшов гурток людей. Вони бігли й співали. Ільогвісові сподобалася співанка, він достроївся до них і співав із ними. Нараз спів затих і люде зникли. На цьому місці, де біля нього стояв хлопець, лежав на землі кістяк. Ільогвіс ішов сам далі. На стежці, куди йшли ті люде і співали, там лежало повно кістяків. Ільогвіс прийшов над беріг до човнів. То були самі старі лодки, спорохнавілі, що мало що не розсипалися, дірі діраві, деякі порослі мохом. „Ці човни добрі на паливо" — подумав Ільогвіс. Коли він нишпорив так коло човнів, надійшли рибалки. Вони зісували старі трухляві судна на воду і відпливали: не сталося нічого надзвичайного.

Хлопець, що товаришив Ільогвісові, знову стояв перед ним. Поплили. „Де є ваш яз*)?" спитав Ільогвіс. Хлопець не відповів. Ільогвіс відвернувся і побачив, що на дні лодки лежав кістяк. Хвилинку стояв мовчки, а потім спитав тихо: „Де ваш яз?" „В долині" була відповідь. Тепер він знову спитав голосно: „Де ваш яз?" І зараз замісць хлопця лежав у човні кістяк. Ільогвіс постояв хвилину мовчки і сказав тихо: „Де ваш яз?" „Тут!" була відповідь.

Тепер вони стали ловити рибу, кождий малою сіткою, причіпленою до дрючка. У вічках були великі діри. Ільогвіс почув, що щось є в його сітці. Потягнув у гору, але витягнув із води лише дві сухі гиляки. Обернув сітку і кинув гиляки назад. Незабаром знову потягнув угору, цим разом мав сітку повну листя. Невдоволений викинув листя, частина їх упала в човно, це зібрав тамтой хлопець і дав до ведра. „То не добре місце для риболовлі", подумав Ільогвіс. Увесь час не зловив нічого, лише галуззя і листя. Дві галузі держав собі, „може придадуться на щось сестрі".

Як вернули додому, приніс тамтой хлопець у ведрі пструги, їх спекли і зіли. Ільогвіс сердився, що не зловив нічого. Хлопець розказував: „Він кидав усе назад, що ми зловили. Човно було би повне риби, колиб він усе був не відкидав". „Я викидав лише сухі гиляки і зігниле листя", відповів Ільогвіс. Сестра сказала: „Тут це їдять. Гадаєш, що то було щось інше, отсе що я тут печу? Листя то пструги, галуззя то була сімга". „Дві галузі приніс я тобі, вони лежать там ще в човні. Можеш принести їх, коли хочеш". Сестра пішла над беріг. Як вернула, принесла дві великі сімги. „Де ти вкрала ці сімги?" спитав Ільогвіс. „Вони лежали в твойому човні. Ти зловив їх". „Яке глупе тут усе!" „О, будь тихо, а то розсердиш людей". „То це люде? То справдішні люде? Таж це лише духи".

Другого вечора говорили, що попали на кита. Сестра дала йому ножа. „Біжи, натрафили на кита!" Ільогвіс побіг на беріг. Стрінув якогось чоловіка і крикнув до нього: „Де кит?" Тут перед ним лежав кістяк. Сердито копнув ногою кістяк і побіг далі. Над берегом побачив великий, грубий пень дерева. Люде стояли довкола й обдирали кору. Ільогвіс крикнув і всі люде перемінилися у кістяки. Він глянув на пень дерева. Шкіра була доволі груба і повна живиці. Він вдер собі два шматки і забрав із собою. „Я гадав, що вони мають кита, а то лише старе дерево". „Це таки кит", відповіла сестра. Вона взяла ті два шматки кори, а як Ільогвіс знову глянув на них, були це два товстезні паси з кита. „Чи ви хочете мене за дурня мати?" сказав він і вийшов сердитий. Саме ішов від берега якийсь чоловік. Ніс під обома пахами по кусневі кори. Ільогвіс крикнув на нього і перед ним на дорозі лежав кістяк. Він узяв китову солонину і поніс її своїй сестрі. Таксамо робив із кождим, що надходив із берега. Кричав і забирав китову солонину для себе.

Ільогвіс стався у селі такий сваволіьний, що люде незлюбили його. Робив їм ріжні збитки. Коли зайшов у яку хату, а на землі лежали кістяки, він розкидав кости. Він заміняв дитячий череп за череп мущини. Вечером, як дитина встала, голова її була така тяжка, що дитина все перевертала́ся. Або він позамінював інші части тіла, одному мужчині дав жіноні ноги, іншому дав одну довгу а одну коротку ногу. Сестра сказала: „Мій чоловік гадає, що ти повинен піти до дому; люде не хочуть тут тебе більше. І краще буде як ти підеш". Ільогвіс пішов у кут, де лежав кістяк його щурика, взяв череп і шпурнув ним злісно об стіну. З того дуже захорів чоловік тяжко і треба було його дбайливо лічити.

Ільогвіс готовився вертати до дому. Сестра дала йому ведро води: „Візьми цю воду на випадок, може переходитимеш горючою прерією. Але не виливай її перед четвертою прерією".

Він прийшов на прерію. Там росли червоні цвіти. „Га! — сказав Ільогвіс — сестра дала мені воду проти вогню в прерії. Я гадав, що тут уже горить". І він із збитків виляв трохи води на цвіти. І знову прийшов на прерію, що горіла трохи на другому кінці. Побіг із ведром води на те місце і загасив огонь. Третою прерією мусів іти досить скоро, вона горіла з ріжних боків. Як найшовся на четвертій прерії, знявся нараз огонь із усіх боків. Він став виливати воду, але ведро було майже порожне. Полумя обхопило його і він згорів.

І вже Ільогвіс не жив. Саме під вечір дійшов він над ріку, перед країною духів. Сестра чула як він кликав її. „Мій брат помер, — сказала вона — мушу піти по нього". Поплила в лодці на другий беріг і забрала його. „Якою гарною лодкою ти ідеш" — сказав Ільогвіс. „Таж ти передше гадав, що воно діраве і старе". „То були інші лодки". „Ні, ти тепер інакше виглядаєш, бо ти тепер умерлий".

Як вони висіли на сушу, були там саме танці. „Ум, ум, ум, ум", співали люде. Ільогвіс хотів співати з ними і при цьому кричати на інших. І він отворив уста, щоби крикнути, але нічого не сталося, а люде висміяли його. Він старався кричати як міг голосно, але голос його виходив зовсім тихо. „Ти вже не можеш кричати", сказала сестра, „тиж помер".

Пішли далі. „Ви тут маєте гарні хати, — сказав Ільогвіс. Як він увійшов у хату сестри, здалося йому все наче більше і краще ніж передше. Тепер він запримітив також, що його шурин був ватажком. Здивований усів. Мужчини грали газардову гру. Попросили і його до забави. Він грав і втратив досить богато. Над раном мужчини забралися, шурин поклався спати. Ввійшов перший промінь світла, шурин перемінився нараз у кістяк. Ільогвіс також чувся змучений і поклався. Витягнувся, щоби заснути. А як хотів накрити собі ноги, схопив за дві кости. Бо він був тепер такимсамим кістяком, як і інші.

*) Повзони перегороди на воді для ловлі риб.

МАЦЬКІ ГРОШІ.

На азійськім острові Мікронезії уживають замісць гроша округлих плит камінних, яких промір виносить нераз 3 і 4 метри. Цих „грошиків", подібних до млинського каменя, не носиться в кишени, але ставляють їх під хатою, щоби всі бачили. Цікаво, чи такі гроші також розміняють і чи є там „аматори", що відразу потрафилиб украсти кільканацять штук?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ сестри Анни Костик з Кута, пов. Скалат, Галичина, в перше замужна за Мих. Совєцким, а в друге за Денисом Шемчув, правдоподібно живуть в Дітройт, Міш. Хто би про неї знав, або хи сама, Сестро, прошу зголоситися на адресу:
ЙОСИФА ШЕВЧУК,
Warnyv St., Box 6, Woonsocket, R. I.

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ ДОМУ, може бути вдова з одною дитиною, маючи від ... 35 літ ... Зголошення слати до:
MIKE BUSZNY,
212 Walls St., Youngstown, O.

ПОШУКУЮ своєї жени Анни Грибовської, котра мене полишила кілька років тому. Хто би про неї знав або вона сама, прошу повідомити мене на адресу:
ANDRIJ GRYBOWSKI,
551 Linden Ave., Johnstown, Pa.

ПОТРІБНО ДІВЧАТ
до роботи в Ландрі, лишень таких, що вміють сю роботу, а також оператор до сорочок. Голоситися до:
PUBLIC LAUNDRY,
205 Liberty Ave., Jersey City, N. J.
межи Cliff & Lake Sts.
207-12

ПОТРІБНО ФАХОВОГО МУЩИНИ, котрий вміє і розуміє добре працю в Ландрі (Washer). Голоситися до:
PUBLIC LAUNDRY,
205 Liberty Ave., Jersey City, N. J.
межи Cliff & Lake Sts.
207-12

НА ПРОДАЖ фарма 82-акрова доброї рівної і без каміння землі, з того 18 акрів грубого ліса, 3 пасовиско, першої класи будинки, дім 9 кімнат, вода, телефон і газове світло, сади, струмозводи, своя річка, 12 штук рогатої худоби, 2 коні, 3 свині і стадо дробу, всіляка машинерія до фарми, 20 тон сіна, 3 акри бараболі, 8 кукурузи, 10 вівса, 5 гречки, великий огород і сад; фарма в самім місті, коло фабрик і колеї. Все за $7,200, вплати $2,500, решта на легкі сплати.

Фарма 19 акрів, з того 5 акрів ліса і пасовиско, добрі будинки, дім 7 кімнат, вода і сад, 2 корови, 1 кінь, свині, стадо курий, машинерія, трак Форда, 2 акри бараболі, 5 вівса, 1 кукурузи, огород і 5 тон сіна, близько міста і фабрик, робота запевнена в фабриці, сусіди українські. Спродається все за $2,500, половина вплати. Голоситися до: PAUL KUTYNSKY, 428 Howe Ave., Passaic, N. J. 205-12

Mr. E. Z. Knowitt — A friend will see a friend any old time! — By Thornton Fisher